

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23.01.2007, sp. zn. 32 Odo 302/2004, ECLI:CZ:NS:2007:32.ODO.302.2004.1

Číslo: 10/2008

Právní věta: K platnosti právního úkonu, který činí představenstvo družstva a pro nějž je předepsána písemná forma, je třeba podpisu dvou členů představenstva, z nichž jedním musí být (nevyplývá-li ze stanov něco jiného) předseda nebo místopředseda družstva (představenstva). S platností takového právního úkonu právní předpisy nespojují splnění žádných dalších podmínek (úkonů), jako například předchozí či dodatečné schválení jiným orgánem družstva, nebo prokázání, že jde o shodnou vůli většiny členů představenstva apod. Skutečnost, že jde o právní jednání statutárního orgánu (představenstva), se projeví již tím, že smlouva obsahuje podpisy jednajících členů představenstva družstva.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 23.01.2007

Spisová značka: 32 Odo 302/2004

Číslo rozhodnutí: 10

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Družstvo

Předpisy:

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

M ě s t s k ý s o u d v P r a z e r o z s u d k e m z e d n e 2 8 . 4 . 2 0 0 3 p o t v r d i l r o z s u d e k O b v o d n í h o s o u d u p r o P r a h u 2 z e d n e 2 9 . 4 . 2 0 0 2 v e z n ě n í , ž e s e z a m í t á ž a l o b a , j í ž s e ž a l o b c i d o m á h a l i u r č e n í , ž e i d e á l n í m i s p o l u v l a s t n í k y d o m u č . p . 7 1 s e s t a v e b n í p a r c e l o u č . 4 3 9 o v ý m ě ř e 2 4 7 m 2 a p a r c e l y č . 4 4 0 o s t a t n í p l o c h a o v ý m ě ř e 8 7 m 2 v k a t a s t r á l n í m ú z e m í V . , k t e r é ž t o n e m o v i t o s t i j s o u z a p s á n y n a l i s t u v l a s t n i c t v í č í s l o 2 2 3 2 p r o k a t a s t r á l n í ú z e m í V . , p r o o b e c P . u K a t a s t r á l n í h o ú ř a d u P . - m . , a n a c h á z e j í c í s e n a a d r e s e P . 2 , Ř . 4 , j s o u :

- Bytové družstvo V. - z 810 ideálních stotisícin vzhledem k celku,
- Bytové družstvo S. - z 685 ideálních stotisícin vzhledem k celku,
- Bytové družstvo J. - z 872 ideálních stotisícin vzhledem k celku,
- Bytové družstvo B. - z 1620 ideálních stotisícin vzhledem k celku,
- Bytové družstvo B. - z 848 ideálních stotisícin vzhledem k celku,
- Bytové družstvo R. - z 810 ideálních stotisícin vzhledem k celku,
- Bytové družstvo P. - z 1645 ideálních stotisícin vzhledem k celku,
- Bytové družstvo H. - z 1121 ideálních stotisícin vzhledem k celku,

- Bytové družstvo J. - z 1246 ideálních stotisícin vzhledem k celku,
- Bytové družstvo P. - z 997 ideálních stotisícin vzhledem k celku,
- Bytové družstvo N. - z 872 ideálních stotisícin vzhledem k celku,
- Bytové družstvo V. - z 1745 ideálních stotisícin vzhledem k celku,
- Bytové družstvo J. - z 872 ideálních stotisícin vzhledem k celku,
- Bytové družstvo R. - z 1246 ideálních stotisícin vzhledem k celku,
- Bytové družstvo V. - z 2118 ideálních stotisícin vzhledem k celku,
- Bytové družstvo P. - z 997 ideálních stotisícin vzhledem k celku,
- Bytové družstvo R. - z 2804 ideálních stotisícin vzhledem k celku,
- Bytové družstvo N. - z 685 ideálních stotisícin vzhledem k celku,
- Bytové družstvo M. - z 1059 ideálních stotisícin vzhledem k celku,
- Bytové družstvo M. - z 810 ideálních stotisícin vzhledem k celku,
- Bytové družstvo V. - z 748 ideálních stotisícin vzhledem k celku,
- Bytové družstvo N. - z 1495 ideálních stotisícin vzhledem k celku,
- Bytové družstvo L. - z 1931 ideálních stotisícin vzhledem k celku,
- Bytové družstvo M. - z 997 ideálních stotisícin vzhledem k celku,
- Bytové družstvo S. - z 1745 ideálních stotisícin vzhledem k celku,
- Bytové družstvo V. - z 561 ideálních stotisícin vzhledem k celku,
- Bytové družstvo L. - z 1059 ideálních stotisícin vzhledem k celku,
- Bytové družstvo P. - z 935 ideálních stotisícin vzhledem k celku,
- Bytové družstvo S. - z 2243 ideálních stotisícin vzhledem k celku,
- Bytové družstvo L. - z 935 ideálních stotisícin vzhledem k celku,
- Bytové družstvo U. - z 810 ideálních stotisícin vzhledem k celku,
- Bytové družstvo N. - z 748 ideálních stotisícin vzhledem k celku,
- Bytové družstvo K. - z 2084 ideálních stotisícin vzhledem k celku,
- Bytové družstvo F. - z 2056 ideálních stotisícin vzhledem k celku,
- Bytové družstvo S. - z 872 ideálních stotisícin vzhledem k celku,
- Bytové družstvo F. - z 18568 ideálních stotisícin vzhledem k celku,
- Bytové družstvo P. - z 4486 ideálních stotisícin vzhledem k celku a
- Domovní Bytové družstvo P. - z 16324 ideálních stotisícin vzhledem k celku.

Současně odvolací soud změnil rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o nákladech řízení tak, že žalované nepřiznal náhradu nákladů řízení před soudem prvního stupně, a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení tak, že žalované tuto náhradu nepřiznal.

Odvolací soud vyšel ze skutkového stavu zjištěného soudem prvního stupně o tom, že právní předchůdce žalobců Bytové družstvo P. 2 (dále jen „družstvo“) uzavřel dne 4. 5. 1993 jako prodávající kupní smlouvu, jejímž předmětem byly nemovitosti - dům č. p. 71 se stavební parcelou č. 439 o výměře 247 m² a parcela č. 440 - ostatní plocha o výměře 87 m² v katastrálním území V., obec P., vše zapsané na listu vlastnictví č. 2232 u Katastrálního úřadu P. - m., za dohodnutou kupní cenu 6 000 000 Kč s právní předchůdkyní žalované P. V. realitní kanceláři, s. r. o., jako kupující (dále též jen „smlouva“). Shodně se soudem prvního stupně posoudil otázku platnosti této smlouvy s ohledem na námitky žalobců týkající se nedostatku jejího podpisu podle § 20 odst. 1 obč. zák. a § 243 odst. 2 a 3 obč. zák. Ztotožnil se následně se závěrem soudu prvního stupně, že uvedenou smlouvu bylo oprávněno za družstvo uzavřít představenstvo jako statutární orgán, a pokud ji podepsali dva členové tohoto statutárního orgánu, Ing. P. P., jako předseda družstva, a MUDr. J. Ch., a za kupující společnost jednatel, nelze dovodit neplatnost smlouvy ani v případě překročení jednatelských oprávnění uvedených členů představenstva družstva vyplývajících z tehdejších stanov družstva. Souhlasil i se závěrem soudu prvního stupně, že předmětná kupní smlouva není neplatná ani pro rozpor s dobrými mravy podle ustanovení § 39 obč. zák. Žalobci argumentovali, že dohodnutá kupní cena je nepřiměřeně nízká s ohledem na tržní hodnotu nemovitostí a stejně tak je v rozporu s

dobrymi mravy dohodnutá výše splátek a doba, po kterou měla být kupní cena splácena. V tomto směru, stejně jako soud prvního stupně, vyšel ze zjištění, že dohodnutá kupní cena je vyšší než cena obecná, navíc zohlednil skutečnost, že prodávaná nemovitost je zatížena věcným břemenem podle smlouvy o vzniku věcného břemene ze dne 24. 2. 1993, z něhož vyplývaly další finanční závazky kupujícího ve vztahu k třetím osobám. Pokud jde o odvolací námitku, že kupní smlouva byla ve skutečnosti uzavřena později, a to až v době, kdy Ing. P. a MUDr. Ch. již členy představenstva nebyli, pak tato námitka zůstala pouze v rovině tvrzení s argumentem, že všechny okolnosti tomu nasvědčovaly. Mělo se jednat především o skutečnost, že i po datu uzavření kupní smlouvy se o nemovitosti jako majetku družstva nadále jednalo. Současně však odvolatelé namítli, že Ing. P. a MUDr. Ch. před družstvem prodej úmyslně tajili, což argument pozdějšího uzavření kupní smlouvy vyvrací. Jiné důkazy k prokázání tvrzení, že kupní smlouva byla uzavřena v době, kdy osoby jednající za družstvo již k tomu oprávněny nebyly, žalobci nenabídli.

Proti rozsudku odvolacího soudu podali žalobci ad c), d), e), f), l), n), o), p), q), r), t), u), v), w), x), y), cc), dd), ff), gg), hh), ii), ll) dovolání, jehož přípustnost dovozovali z ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., když rozhodnutí odvolacího soudu má zásadní právní význam, pokud jde o posouzení právní otázky, zda za družstvo mohou činit právní úkon, pro nějž je předepsána písemná forma, jakékoliv dvě osoby zapsané v obchodním rejstříku, aniž je tím projevona vůle představenstva, nebo zda je třeba, aby existovala objektivně zjištěná vůle představenstva, aby družstvo učinilo uvedený právní úkon, či alespoň, aby tyto dvě osoby tvrdily, že jednají jménem představenstva. Dovolatelé mají za to, že napadené rozhodnutí řeší právní otázku jednání za družstvo v rozporu s hmotným právem, neboť podle obchodního zákoníku za družstvo navenek jedná představenstvo a je-li k právním úkonům třeba písemné formy, je nutno, aby úkon byl podepsán alespoň dvěma členy představenstva. Odvolací soudy navíc mají rozdílný názor na tuto věc, neboť v usnesení Městského soudu v Praze ze dne 22. 5. 2000, kterým byl zrušen rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 26. 1. 2000 ve věci Bytového družstva J. L. proti Ing. P. a MUDr. Ch., bylo jako důvod ke zrušení napadeného rozsudku mimo jiné uvedeno, že soud prvního stupně jednak zaměnil jednání statutárního orgánu družstva navenek s jeho rozhodováním jako kolektivního orgánu, když dovodil, že jednání žalovaných při uzavření kupní smlouvy ze dne 4. 5. 1993 je v souladu se stanovami tehdejšího družstva. Původní rozsudek soudu prvního stupně obsahoval právní názor, že oba žalovaní byli oprávněni smlouvu podepsat. Dovolatelé nesouhlasí s právním názorem odvolacího soudu, že překročení jednatelského oprávnění dvěma členy představenstva mohlo být jen důvodem jejich odpovědnosti vůči družstvu a nemohlo se projevit neplatností jejich písemného právního úkonu navenek vůči kupující. Podle mínění dovolatelů oba soudy nepřesně vykládají pojem jednání za právnickou osobu navenek a jednání osob jménem družstva, a v této souvislosti zdůrazňují, že právnická osoba jedná statutárním orgánem, nebo za ni jedná zástupce. Ing. P. a MUDr. Ch. v žádném případě nebyli zástupci, ale byli členy statutárního orgánu spolu s dalšími několika členy družstva. Způsob, jakým představenstvo družstva jedná navenek a kdo za představenstvo může navenek jednat, je třeba dovozovat z ustanovení § 243 odst. 3 obch. zák., z něhož vyplývá, že jednání předsedy nebo místopředsedy navenek zavazuje představenstvo, pokud tyto osoby při projevu vůle uvádí, že jednají za představenstvo. V tomto případě jde rovněž přímo o jednání družstva. V případě, kdy právní úkon činěný představenstvem musí mít písemnou formu, musí být splněny dvě podmínky. Jednak musí být předepsaným způsobem zjištěna vůle představenstva úkon učinit, jednak dva členové představenstva podepíší právní úkon, který činí představenstvo, jehož prostřednictvím jedná družstvo. Musí být zřejmé, že právní úkon činí představenstvo, protože samotný právní úkon jakýchkoliv dvou členů představenstva není jednáním statutárního orgánu či právnické osoby, ale pouze jednáním těchto dvou osob, které však nemohou být jednotlivě ani dohromady statutárními orgány družstva a nejsou oprávněny jednat jménem družstva a zavazovat je. Žalobci v dovolání namítali i nesprávné právní posouzení neplatnosti smlouvy pro rozpor s dobrými mravy. Vytýkali odvolacímu soudu nesprávný názor, že cenu lze porovnat s odhadem, který byl vypracován pro daňové účely. Takovýto odhad nevyjadřuje tržní cenu nemovitosti a nevystihuje, že v tuto dobu existovaly fakticky dvoje ceny. Ze

způsobu vyrovnání mezi právními nástupci po Lidovém bytovém družstvu P. je zřejmé, že Bytové družstvo P. 2 vyplácelo ostatním družstvům ve formě věcného břemene částku 29 678 000 Kč jako vyrovnání za to, že dům zůstal Bytovému družstvu P. 2. Pro účely tohoto vyrovnání byla stanovena částka přesahující 32 400 000 Kč. Při posuzování přiměřenosti dohodnuté kupní ceny odvolací soud nedostatečně zhodnotil roční výnos nájemného ze sporné nemovitosti. I po splnění závazku z věcného břemene zůstane žalované výnos z nájemného a nebyl proto důvod, aby žalovaná kupní cenu, resp. její zbytek splácela v 16 čtvrtletních splátkách. Konečně žalobci namítali, že k uzavření smlouvy došlo až v době, kdy Ing. P. a MUDr. Ch. již nebyli členy představenstva družstva, přičemž odvolací soud k těmto námitkám nepřihlédl s odůvodněním, že k tomuto tvrzení nenabídli důkazy. Důvodem, proč nebyly provedeny jiné důkazy, byl postup soudu prvního stupně, který nepřipustil rozšíření žaloby o uvedený důvod. Z toho důvodu nebyly provedeny důkazy k těmto tvrzením, ač byly označeny již v podání žalobců ze dne 25. 3. 2002. Z pohledu dovolatelů odvolací soud nesprávně posoudil postup soudu prvního stupně, když nevyhověl námitkám žalobců, že řízení trpí jinou vadou, neboť soud prvního stupně neměl rozhodovat o přípuštění rozšíření žaloby o další důvod, když se neměnil požadovaný výrok rozsudku. V důsledku tohoto chybného posouzení po právní stránce pak nebylo možno napravit další vady. Dovolatelé navrhli, aby dovolací soud zrušil rozsudek odvolacího soudu a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalovaná ve vyjádření k dovolání navrhla, aby dovolání bylo odmítnuto. Právní posouzení věci odvolacím soudem považuje za správné s poukazem na ustanovení § 20 odst. 1 obč. zák., § 13 odst. 2 a § 243 odst. 3 obch. zák. Z těchto ustanovení vyplývá, že jménem družstva navenek jedná statutární orgán, přičemž jeho oprávnění jednat jménem družstva je přenášeno na předsedu nebo místopředsedu představenstva a je-li pro právní úkon předepsána písemná forma, je působnost statutárního orgánu jednat jménem družstva přenášena na dva jednající členy představenstva, aniž by bylo třeba zkoumat, jakým způsobem byla vytvářena jimi projevená vůle. Námitky stran výše kupní ceny žalovaná odmítla s argumentací, že kupní cena je věcí dohody, tedy shodného projevu vůle účastníků smlouvy, a nelze proto činit závěr o tom, že by dohoda o kupní ceně mohla odporovat dobrým mravům. Pokud se jedná o zatížení věcným břemenem ve prospěch třetích subjektů, je třeba vzít za prokázané, že tím bylo odčerpáno 91,8 % výnosů z nájmu. Nelze konečně přehlédnout, že smluvená kupní cena více než dvojnásobně přesahuje cenu úředně stanovenou.

K vyjádření žalované zaslali dovolatelé své stanovisko, v němž setrvali na svém právním názoru uvedeném v dovolání.

Po podání dovolání žalobce pod písmenem q) zanikl bez likvidace rozdělením na dvě nástupnická družstva Bytové družstvo S. a Bytové družstvo R. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) proto usnesením ze dne 23. 1. 2007 podle ustanovení § 107 odst. 1 a 3 o. s. ř. rozhodl, že v řízení bude namísto s žalobcem q) pokračováno se shora označenými bytovými družstvy jako s žalobci qa) a qb).

N e j v y š š í s o u d zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

Nejvyšší soud po zjištění, že dovolání bylo podáno včas oprávněnými osobami, zkoumal, zda je dovolání přípustné.

Podle ustanovení § 236 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

Jde-li o rozsudek, jímž byl odvolacím soudem potvrzen v pořadí první rozsudek soudu prvního stupně

(tak jak tomu bylo i v posuzovaném případě), přichází v úvahu přípustnost dovolání jen podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., pokud dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam. O takový případ jde zejména tehdy, řeší-li rozhodnutí odvolacího soudu právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena, nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem (§ 237 odst. 3 o. s. ř.).

Z toho, že přípustnost dovolání ve smyslu ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. je spjata se závěrem o zásadním významu rozhodnutí po právní stránce, vyplývá, že také dovolací přezkum se otevírá zásadně pro posouzení otázek právních (ať již v rovině procesní, nebo v oblasti hmotného práva), navíc otázek zásadního významu (jiné otázky, zejména posouzení správnosti či úplnosti skutkových zjištění, přípustnost dovolání nezakládají). Způsobilým dovolacím důvodem, jímž lze dovolání odůvodnit, je tak zásadně důvod podle ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř., jehož prostřednictvím lze namítat, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci, a není jím naopak důvod, kterým by bylo možné soudu vytýkat nesprávnost skutkových zjištění (§ 241a odst. 3 o. s. ř.).

Dovolací soud shledává dovolání přípustným pro posouzení právní otázky týkající se platnosti kupní smlouvy ve vztahu k právnímu jednání členů představenstva družstva, neboť tato otázka z pohledu námitek dovolatelů nebyla dosud v rozhodování dovolacího soudu vyřešena.

Podle § 20 odst. 1 obč. zák. právní úkony právnické osoby ve všech věcech činí ti, kteří k tomu jsou oprávněni smlouvou o zřízení právnické osoby, zakládací listinou nebo zákonem (statutární orgány).

Podle § 13 odst. 1 obch. zák., je-li podnikatelem fyzická osoba, jedná osobně nebo prostřednictvím zástupce. Právnická osoba jedná statutárním orgánem nebo za ni jedná zástupce.

Podle § 13 odst. 2 obch. zák. ve znění platném ke dni 4. 5. 1993 ustanovení tohoto zákona o jednotlivých obchodních společnostech a družstvu určují statutární orgán, jehož jednání je jednáním podnikatele, je-li zapsán do obchodního rejstříku.

Podle § 243 odst. 2 obch. zák. představenstvo je statutárním orgánem družstva.

Podle § 243 odst. 3 obch. zák. představenstvo plní usnesení členské schůze a odpovídá jí za svou činnost. Nevyplývá-li ze stanov něco jiného, za představenstvo jedná navenek předseda nebo místopředseda. Je-li však pro právní úkon, který činí představenstvo, předepsána písemná forma, je třeba podpisu nejméně dvou členů představenstva.

Přímé právní jednání uskutečňuje právnická osoba svým statutárním orgánem (§ 20 odst. 1 obč. zák.), přičemž rozsah jeho oprávnění je neomezený (případně omezení společenskou smlouvou, stanovami či valnou hromadou je neúčinné ve vztahu k třetím osobám).

Jde-li o právní úkon, který činí představenstvo družstva a pro nějž je předepsána písemná forma, je třeba k jeho platnosti podpisu dvou členů představenstva, z nichž jedním musí být předseda nebo místopředseda družstva (představenstva), kteří, nevyplývá-li ze stanov něco jiného, jednají za představenstvo navenek. S platností takového právního úkonu právní předpisy již nespojují splnění žádných dalších podmínek (úkonů), jako například předchozí či dodatečné schválení jiným orgánem družstva, nebo prokázání, že jde o shodnou vůli většiny členů představenstva, apod.

Skutečnost, že jde o právní jednání statutárního orgánu (představenstva), se projeví již tím, že podpisy jednajících členů představenstva jsou připojeny na smlouvě k obchodní firmě družstva.

Argumentace dovolatelů, která činí rozdíl mezi statutárním orgánem akciové společnosti a

statutárním orgánem družstva, přičemž podle ní akciovou společnost zavazuje jednání jednotlivých členů představenstva bez ohledu na rozhodnutí představenstva akciové společnosti jako kolektivního orgánu, zatímco u družstva podepisující členové představenstva pouze projevují navenek vůli představenstva jako kolektivního orgánu, je nesprávná. Jak v případě ustanovení § 191 obch. zák., tak i v případě ustanovení § 243 obch. zák., je upraveno jednání za představenstvo jakožto statutární orgán jménem příslušné právnické osoby. Názor dovolatelů, že poněkud odlišné slovní vyjádření této skutečnosti v uvedených ustanoveních vyjadřuje rozdíl v právní úpravě, není důvodný. Konečně, kdyby měl být názor dovolatelů správný, byla by v případě, že by za představenstvo jménem družstva jednaly osoby, které již nebyly členy představenstva družstva, avšak druhá strana smlouvy jednala v důvěře v zápis v obchodním rejstříku, vyloučena aplikace ustanovení § 29 odst. 1 obch. zák. Navíc by osoby činící písemný právní úkon při každém jednání musely prokazovat, že o tomto úkonu rozhodlo představenstvo družstva.

Právní posouzení platnosti kupní smlouvy odvolacím soudem ve vztahu k právnímu jednání statutárního orgánu družstva je proto správné.

Další, v dovolání předestřenou právní otázku, totiž nesprávné právní posouzení neplatnosti kupní smlouvy podle ustanovení § 39 obč. zák. pro rozpor s dobrými mravy, dovolací soud nehledává zásadně právně významnou již proto, že argumentace žalobců týkající se aplikace tohoto ustanovení občanského zákoníku se odvíjí od kritiky nesprávně či neúplně zjištěného skutkového stavu a pomíjí skutečnost, že dovolací soud při posuzování právních otázek je vázán skutkovým stavem, z něhož odvolací soud vycházel. Jestliže odvolací soud vyšel ze zjištění, že kupní cena převyšovala cenu obecnou (stanovenou znaleckým posudkem) a byla stanovena s přihlédnutím k zatížení prodávané nemovitosti finančním závazkem, pak jeho právní závěr, že dohoda o výši ceny a její splatnosti nemůže být v rozporu s dobrými mravy, není v rozporu s hmotným právem. Za situace, kdy stanovení ceny prodávané věci je především věcí dohody, nemá řešení této právní otázky ani potřebný judikatorní přesah.

Odvolací soud však řízení zatížil dvěma vadami, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 242 odst. 3 o. s. ř.). Existenci těchto vad v případě přípustného dovolání přitom dovolací soud posuzuje z úřední povinnosti.

První vada spočívá v tom, že soud prvního stupně se nevypořádal s námitkou žalobců, uplatněnou v podání ze dne 12. 4. 2002, že Ing. P. a MUDr. Ch. podepsali předmětnou kupní smlouvu až po 18. 5. 1993, kdy byli odvoláni z funkce členů představenstva Bytového družstva P. 2. Soud prvního stupně se tímto tvrzením nezabýval, neboť nesprávně dovodil, že jde o změnu žaloby, a tuto změnu svým usnesením ze dne 29. 4. 2002 nepřipustil.

Odvolací soud toto pochybení soudu prvního stupně nenapravit, neboť tuto námitku posoudil sám a dovodil, že není důvodná, aniž by bylo třeba provádět další důkazy. Jak však již Nejvyšší soud judikoval v rozsudku ze dne 24. 3. 1999, sp. zn. [21 Cdo 1901/98](#), který byl publikován ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 30/2000, je-li ke správnému rozhodnutí o věci samé zapotřebí podstatných (pro rozhodnutí zásadně významných) skutkových zjištění, která neučinil soud prvního stupně, popřípadě která tento soud učinil, ale vzhledem k nesprávnému právnímu názoru, který zaujal, na nich své rozhodnutí nezaložil, nejsou podmínky ani pro potvrzení, ani pro změnu rozhodnutí soudu prvního stupně; odvolací soud proto rozhodnutí zruší a věc vrátí soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

V daném případě soud prvního stupně rozšíření skutkových tvrzení ze strany žalobců nesprávně vyhodnotil jako změnu žaloby - v důsledku toho, po zamítnutí údajného návrhu na změnu žaloby, se již těmito skutkovými tvrzeními nezabýval, ač měl posoudit, zda provede důkazy označené žalobci v podání ze dne 12. 4. 2002, či zda žalobce poučí podle ustanovení § 118a odst. 3 o. s. ř., a poté měl

zjištěný skutkový stav vyhodnotit. Odvolací soud pak za této situace neměl tyto tvrzené skutečnosti posuzovat sám, ale měl rozsudek soudu prvního stupně zrušit a věc mu vrátit k dalšímu řízení. Tím, že tak nepostupoval, zatížil řízení vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

Další vadou zatížil odvolací soud řízení tím, že na základě oznámení žalované ze dne 12. 1. 2003 pokračoval v řízení s R., s. r. o., jako s procesní nástupkyní žalované P. V., s. r. o., aniž podle ustanovení § 107 odst. 1 a 3 o. s. ř. rozhodl o tomto procesním nástupnictví.

Nejvyšší soud proto podle § 243b odst. 2, věty za středníkem, o. s. ř. rozsudek odvolacího soudu ve vztahu k dovolatelům zrušil. Protože důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí i na rozhodnutí soudu prvního stupně (pokud se týká vady spočívající v nevypořádání se s námitkou žalobců uplatněnou v podání ze dne 12. 4. 2002), Nejvyšší soud zrušil v odpovídajícím rozsahu i rozsudek soudu prvního stupně a věc mu v tomto rozsahu vrátil k dalšímu řízení.